

## Ο Μάρτης, ο κλαψόγελος

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες



Μια ιστορία που λέγανε οι παλιοί για τον

μήνα Μάρτιο είναι αυτή που ακολουθεί.

Κάποτε, πριν πολλά-πολλά χρόνια, ο Μάρτιος ήταν ο πρώτος μήνας του χρόνου, κι όχι ο Γενάρης. Άλλωστε ήταν και είναι ο μήνας που ανθίζουν τα πρώτα λουλούδια και η πλάση γεμίζει ευωδιές. Έτσι λοιπόν, οι υπόλοιποι μήνες του είχαν παραχωρήσει αυτό το προνόμιο. Μια μέρα, όλοι οι μήνες αποφάσισαν να φτιάξουν κρασί μέσα σε ένα μεγάλο βαρέλι, για να έχουν να πίνουν όποτε θελήσουν.

και λέει:



- Ως αρχηγός, εγώ θα πρέπει να ρίξω το πρώτο

μούστο στο βαρέλι.

Τα αδέλφια του δεν είχαν αντίρρηση. Έτσι, τον πρώτο μούστο τον έριξε ο Μάρτης και ακολούθησαν στη συνέχεια και οι υπόλοιποι έντεκα μήνες. Ο καιρός πέρασε και ο μούστος έγινε κρασί. Έτσι τα 12 αδέλφια αποφάσισαν να πιουν το περιεχόμενο του βαρελιού.



...ος, γιατί εγώ έβαλα τον πρώτο μούστο στο βαρέλι,  
...ς.

Οι άλλοι μήνες τον κοίταξαν καχύποπτα, αλλά δεν

τόλμησαν να του φέρουν αντίρρηση. Έτσι, ο αλαζόνας Μάρτης έκανε μια πονηριά. Αντί να μοιραστεί το κρασί με τους υπόλοιπους, έκανε μια τρύπα πολύ κοντά στον πάτο του βαρελιού κι από εκείνη έπινε κι έπινε και τελειωμό δεν είχε. Μέχρι που κάποια στιγμή το βαρέλι άδειασε. Μόλις πήγαν κι οι υπόλοιποι μήνες να πιουν λίγο κρασί, κατάλαβαν τι είχε συμβεί. Ο Γενάρης, που ήταν και ο μεγαλύτερος αδερφός, θύμωσε πάρα πολύ κι έκανε τον Μάρτη τουλούμι στο ξύλο. Μετά από αυτό, αποφασίστηκε ο Ιανουάριος να είναι ο πρώτος μήνας του χρόνου. Γι' αυτό ο Μάρτης, πότε είναι ηλιόλουστος και πότε βροχερός. Όταν θυμάται τη φάρσα που έκανε στα αδέλφια του και το γλυκό κρασί, τότε γελάει και το πρόσωπό του λάμπει. Όταν όμως θυμάται το ξύλο που έφαγε, κλαίει γοερά.

Ο λαός μας πάντα εντυπωσιαζόταν από τις απότομες αλλαγές καιρού του Μαρτίου, γι' αυτό κι έφτιαχνε διάφορες ιστορίες και παροιμίες, όπως «*Μάρτης, γδάρτης και κακός παλουκοκαύτης*» ή «*Του Μάρτη του αρέσει να 'ναι να 'χει ήλιο και τις άλλες ξυλιασμό*».



και τον ερχομό της άνοιξης, της καρποφορίας και της χαράς. Ένα έθιμο, που είναι συνδεδεμένο με τον ερχομό αυτού του μήνα, είναι ο «**μάρτης**», το βραχιολάκι με την κόκκινη και λευκή κλωστή, που φοράνε τα παιδιά στον καρπό του χεριού τους. Η άσπρη κλωστή συμβολίζει την αγνότητα και η κόκκινη τη χαρά. Σε κάποιες περιοχές τα παιδιά βγάζουν τον «μάρτη» τους μόλις δουν στον ουρανό τα πρώτα χελιδόνια της άνοιξης και τον αφήνουν στις τριανταφυλλιές, ώστε τα ασπρόμαυρα πουλάκια να το χρησιμοποιήσουν για να φτιάξουν τις φωλιές τους. Μια άλλη, πιο διαδεδομένη λαϊκή παράδοση, τονίζει ότι αυτό το βραχιολάκι πρέπει να φορεθεί στο χέρι μέχρι την Ανάσταση κι εκείνη τη μέρα να τοποθετηθεί στην πασχαλιάτικη λαμπάδα για να καεί.

Αυτός ο μήνας φυσικά, είναι και ο μήνας που η Ελλάδα γιορτάζει τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και την Επανάσταση του 1821, την 25<sup>η</sup> του Μαρτίου. Σε κάποιες περιοχές της Πιερίας, την παραμονή του Ευαγγελισμού, τα παιδιά γυρνάνε όλο το χωριό από πόρτα σε πόρτα, και κάνουν πολύ δυνατό θόρυβο, κουνώντας πάνω-κάτω μεγάλες κουδούνες και φωνάζοντας: «*να φύγουν τα φίδια, να φύγουν οι σαύρες, έρχεται ο Ευαγγελισμός με το σπαθί στο χέρι!*». Η διαδρομή των παιδιών τελειώνει στην πλατεία του χωριού, όπου σερβίρεται σε όλους τους κατοίκους, εκείνη τη μέρα, κρασί και διάφορα εδέσματα. Στην περιοχή της Ηπείρου έχουμε μια παραλλαγή αυτού του εθίμου, καθώς τα παιδιά την παραμονή της 25<sup>ης</sup>



ολικό βρουν και τρέχουν στους αγρούς

και στα χωράφια, χτυπώντας δυνατά τα

μεταλλικά κουζινικά μεταξύ τους, για να διώξουν όσα φίδια υπάρχουν σ' εκείνες τις περιοχές, όπου σύμφωνα με την παράδοση, εκείνη τη μέρα ξυπνάνε από τη χειμερία νάρκη.

Στα Καλάβρυτα, αναβιώνει μέχρι τις μέρες μας ένα έθιμο, που σχετίζεται με την Επανάσταση του 1821. Αφού τελείται τρισάγιο στο Πανελλήνιο Ηρώο των Αγωνιστών του 1821, γίνεται αναπαράσταση της ορκωμοσίας των αγωνιστών και κήρυξης της Επανάστασης. Ακολουθούν παραδοσιακοί χοροί και απονομή επάθλων στους αθλητές που νίκησαν στον τοπικό ποδηλατικό γύρο. Μάλιστα, σ' αυτόν που βγήκε πρώτος, ο ιερέας παραδίδει το λάβαρο της Επανάστασης και ένα στεφάνι δάφνης, τα οποία ο αθλητής θα πρέπει να καταθέσει μπροστά στον ανδριάντα του Παλαιών Πατρών Γερμανού στην Πάτρα.

Ο Ευαγγελισμός, η Επανάσταση του 1821, η Σαρακοστή και η άνοιξη είναι συνδεδεμένες με τον ελληνικό Μάρτιο. Όλα αυτά τα έθιμα και οι παραδόσεις δημιουργήθηκαν για να τιμήσουμε αυτές τις γιορτές και επετείους και να μην τις ξεχάσουμε ποτέ. Άλλωστε ο μήνας Μάρτιος, που «δεν λείπει ποτέ από τη Σαρακοστή», συνδέει τόσο όμορφα την καρποφορία και τον ερχομό της άνοιξης με την περίοδο της Σαρακοστής και την έλευση της Ανάστασης!

*Απόδοση: Αλέξανδρος Σαββόπουλος*